

ד' בחשוון תש"ע
22 באוקטובר 2009
X9433

מדד " 100 " יצואני הסחורות המובילים בתעשייה הישראלית רבעון שלישי 2009

א. רקע כללי

מדד היצואנים המובילים בתעשייה בישראל נועד להוות חיישן ראשוני לזיהוי שינויים בייצוא הסחורות בישראל.

בניית המדד ומעקב אחר התפתחותו לאורך זמן נועדה לקדם שתי מטרות מרכזיות: **ראשית**, הספקת מידע רצוף, שוטף ועדכני על התפתחות הייצוא של היצואנים המובילים בישראל שנועדה לקדם שורה של נושאים כדלקמן: (א) להעמיק את ההבנה במשתנים הקובעים את התפתחות הייצוא ברמת החברות, אזורי סחר, סוגי סחורות והסכמי סחר בין המדינות. (ב) לסייע למשרד לגבש את מדיניותו ביחס לכווני הייצוא העדיפים בכלל והתמיכה בחברות המייצאות בפרט. (ג) לאתר חסמים ושינויים מתהווים במגמות ההתפתחות של ייצוא הסחורות של 100 היצואנים הגדולים.

שנית, לסייע למשרד בייזום ובבניית תוכניות וכלים להגברת הייצוא בקרב חברות מייצאות בהתבסס על הניסיון שנצבר לגבי היצואניות המובילות.

המדד הראשוני נבנה על בסיס קבצי נתוני הייצוא של 100 היצואנים המובילים בישראל המתבסס על דיווח של רישומי המכס משנת 2005.

היצואנים המובילים היוו ברבעון השלישי של שנת 2009 כ-49% מכלל ייצוא הסחורות וכ-63% מכלל הייצוא התעשייתי ללא יהלומים.

המדד מלווה מדי רבעון את נתוני התפתחות הייצוא בחמישה התחומים הבאים:

• סך הייצוא - סך הייצוא של 100 היצואנים המובילים בכל רבעון.

• הייצוא לפי רמה טכנולוגית - טכנולוגיה עילית¹, טכנולוגיה מעורבת עילית², טכנולוגיה מעורבת מסורתית³, טכנולוגיה מסורתית⁴.

• הייצוא לפי שלשה אזורי סחר מרכזיים - אירופה, צפון אמריקה ואסיה.

¹ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה עילית כוללת: מכונות למשרד ומחשוב(30),רכיבים אלקטרוניים (32), ציוד תקשורת אלקטרוניים(33), ציוד לבקרה ולפיקוח(34), תרופות(245).

² לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מעורבת עילית כוללת: כימיקלים וזיקוק נפט למעט תרופות(23,24) להוציא (245), מכונות וציוד(29), ציוד ומנועים חשמליים(31), ציוד הובלה לנמ"א(358), כלי רכב מנועיים (35) להוציא (353,355,358).

³ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מעורבת מסורתית כוללת: כריה וחציבה(10,11,12,13), גומי ופולסטיק(25), מינרלים אל מתכתיים(26), מתכות אל ברזיליות ויקרות(271,273), מוצרי ברזל ופלדה(272,274), מוצרי מתכת(28), כלי שיט(353), תכשיטים וצורפות(38), מוצרים לנמ"א(39).

⁴ לפי הגדרת למ"ס. טכנולוגיה מסורתית כוללת: מזון, משקאות וטבק(14,15,16), טכסטיל, הלבשה ועור(17,18,19), נייר, דפוס ומוצריו(21,22), מוצרי עץ ורהיטים(36,20).

• הייצוא לפי גודל מפעל - עד 500 עובדים, 501 עד 999 עובדים, 1000 עובדים ויותר.

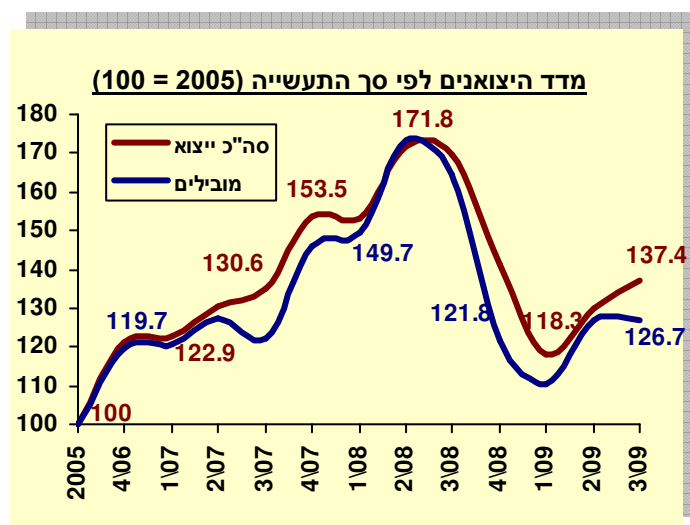
• הייצוא למדינות יעד שהמשרד מבקש לקדם - ברזיל, הודו, וייטנאם, מקסיקו, סין, קוריאה ורוסיה.

הפרסום בהמשך הינו השישי במספר לאחר שמדד 100 היצואנים המובילים פורסם לראשונה בנובמבר 2006.

ג. מדד 100 היצואנים המובילים⁵

מסך ה'13'א

סך הייצוא של 100 היצואנים המובילים ברבעון השלישי של 2009 עמד על 5.529 מיליארד דולר בהשוואה ל- 5.533 מיליארד דולר ברבעון השני ו- 7.2 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. על פי הנתונים הללו לא חל שינוי בסך הייצוא בקרב 100 היצואנים המובילים בישראל ברבעון השלישי ביחס לרבעון הקודם. ביחס לרבעון המקביל אשתקד ירד סך הייצוא בכ- 23%. התייצבות המדד ברבעון השלישי באה לאחר עליה בשיעור של כ-15.2% שנרשמה ברבעון השני 2009 לעומת הרבעון הראשון של השנה. מדד הרבעון השוטף משקף לכן את התייצבות הביקושים שנפגעו במשבר הכלכלי והפיננסי על הרמה המתוקנת ברבעון השני של השנה.

מדד 100 היצואנים הגדולים עמד ברבעון השוטף על 126.7 ביחס למדד הבסיס שנקבע על פי ממוצע רבעוני של הייצוא בשנת 2005. סך הייצוא של היצואנים המובילים לא השתנה ביחס לרבעון הקודם, לעומת הגידול הרבעוני בסך הייצוא התעשייתי שעמד על כ- 9.2%.

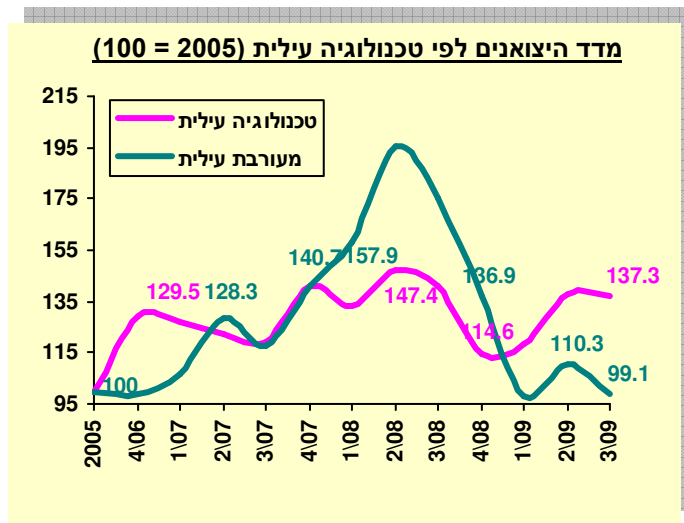
ניתן ליחס את השינויים במרכיבי הייצוא ברבעון השלישי של 2009 למספר גורמים:

- ✓ התייצבות הביקושים העולמיים ברמה המשופרת של הרבעון הקודם, זאת לאחר הירידה שנגרמה כתוצאה מהמשבר הכלכלי ונמשכה שלושה רבעונים. בנוסף לכך שער הממוצע של הדולר ביחס לשקל ירד בשיעור של כ-5.7% ביחס לרבעון הקודם ועמד על 3.83 ₪ לדולר, מה שגרם לפגיעה ברווחיות הייצוא הדולרי בפרמטר של השפעת שינוי שער החליפין.
- ✓ ברבעון זה התחזקה ביתר שאת מגמת העליה בתקבולי הייצוא בתחום הכימיקלים לצרכי חקלאות (כפי שמשתקף בגידול של 69.2% בענף הכרייה והחציבה).
- ✓ ירידה בייצוא בתחום הכימיה וזקוק נפט (16%).
- ✓ עליה של כ-3.4% בענפי הפלסטיק והגומי.
- ✓ ירידה חדה של כ-84% בענף כלי טיס לאחר ירידה של כ-6.9% ברבעון הקודם.

⁵ הערה: הנתונים של הרבעונים הקודמים, עוברים עידכונים/תיקונים ולכן יתכנו הבדלים קטנים מול הודעות קודמות.

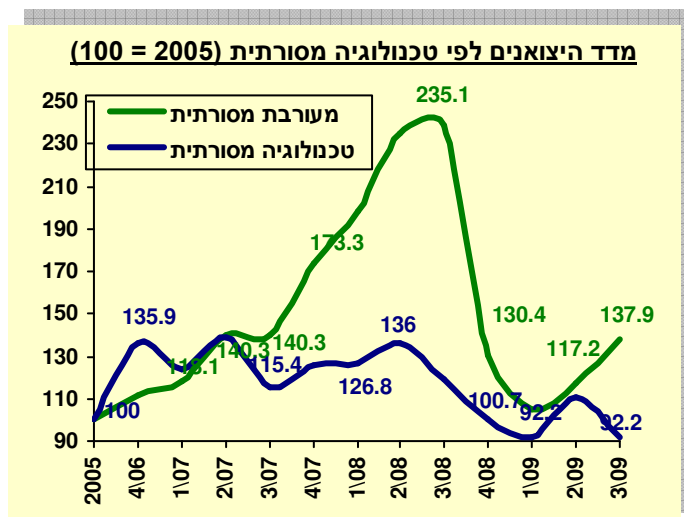
- ✓ ירידה מזערית של כ-0.3% ביחס לרבעון הקודם בענף התרופות.
- ✓ עליה של היצוא בשיעור של 5.6% בענפי התקשורת האלקטרונית תוך חזרה לרמת היצוא ברבעון הראשון 2009.
- ✓ ירידה של כ-15.3% בייצוא ציוד לבקרה ופיקוח.
- ✓ ראוי להזכיר כי קיימת תנודתיות במדד שמקורה בשינויים עונתיים. ככל שהמדד מפורט יותר (לפי רמה טכנולוגית או לפי גושי מדינות) גובר הסיכוי שההשפעה העונתית עלולה לעוות מעט את המגמה האמיתית של הייצוא.

המדד לפי רמה טכנולוגית

ברבעון השלישי עמד הייצוא בתחום הטכנולוגיה העילית על כ-3.32 מיליארד דולר דהיינו 60% מסך הייצוא מקרב 100 היצואנים המובילים. הייצוא בתחום הטכנולוגיה המעורבת -עילית היווה כ-17.9% מייצוא 100 הגדולים ועמד על כ-989 מיליון דולר. בענפי הטכנולוגיה המסורתית והמעורבת מסורתית הייצוא היווה 22% והסתכם ביחד לכ-1.22 מיליארד דולר, מזה 175.6 מיליון דולר בתחום הטכנולוגיה המסורתית.

הייצוא ברבעון השלישי 2009 התייצב על רמתו ברבעון השני של השנה אם כי חלו שינויים בחלק ממרכיביו. בעוד תחום הטכנולוגיה העילית נישאר דומה ביחס לרבעון קודם (ירידה מזערית של 0.4%) הרי שבטכנולוגיה העילית מעורבת חלה ירידה של כ-10.2%, בטכנולוגיה המסורתית מעורבת עליה של כ-17.6% ובטכנולוגיה המסורתית ירידה של כ-16.4%. בהסתכלות רב שנתית עלה הייצוא ברבעון השלישי 2009 בקבוצות ענפים אילו בכ-6% (עילית) בכ-23.2% (מסורתית מעורבת), ובכ-0.4% (עילית מעורבת) בהשוואה לרבעון הבסיס (2006). בטכנולוגיה המסורתית לעומת זאת חלה ירידה של כ-32% לעומת רבעון הבסיס.

המדד לענפי טכנולוגיה מעורבת מסורתית מראה עליה של 17.6% בהשוואה לרבעון השני 2009. זהו הרבעון השני ברציפות של עלייה בענף זה לאחר הירידות הרצופות שחלו בו בשני הרבעונים האחרונים של 2008. הייצוא בתחום המתכת נישאר ברמתו ברבעון השני. סך הייצוא של היצואנים המובילים בתחום הפלסטיקה והגומי רשם עליה של 3.4%. התייצבות מחיר הנפט, המשמש חומר גלם עיקרי בתעשייה זו, על

כ-70 דולר לחבית, מחיר הגבוה בכ-16% מהמחיר הממוצע ברבעון הקודם, עלולה להיות בעלת השפעה שלילית על הרווחיות. שני ענפים אלה היוו ברבעון השני 2009 כ- 52.2% מקבוצת הטכנולוגיה המסורתית מעורבת.

* כפי שנאמר לעיל, העלייה ביצוא (כ-17.6%) בתחום הטכנולוגיה המסורתית מעורבת, המיוצג ע"י 20 יצואנים מתוך המאה המובילים בתעשייה, תרמה את התרומה העיקרית להתייצבות סך היצוא של המובילים על הרמה הנוכחית. התהפכה המגמה היורדת מן הרבעון הקודם בענפי ייצוא האלקטרוניקה שרשמו עליה בשיעור של כ- 5.4% לעומת הרבעון השני 2009 לעומת יצוא ציוד לבקרה ולפיקוח שהפך את מגמת העלייה של הרבעון הקודם וירד ב-15.3%. יצוא ענף התרופות רשם ירידה מזערית שהסתכמה בכ- 0.3% לעומת הרבעון השני 2009.

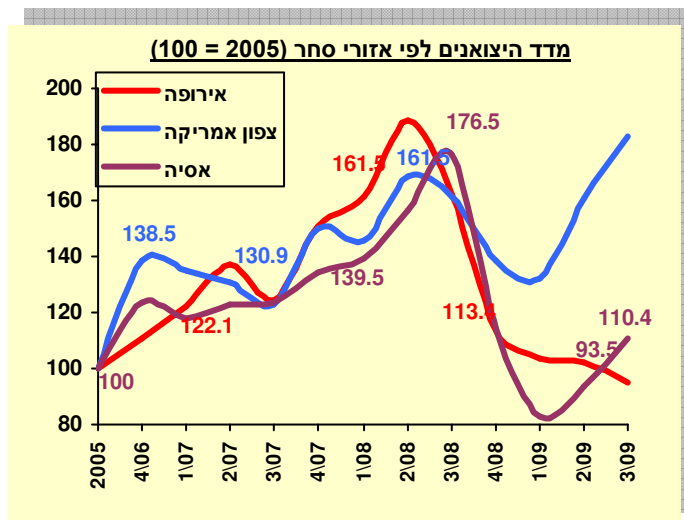
עליה בשיעור חד של כ-53.2% ביצוא נרשמה בתחום הרכיבים האלקטרוניים בהמשך לעליה החדה ברבעון הקודם.

בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד מדד יצואני הטכנולוגיה העילית ירד ב- 2.5%. ברבעון השלישי של 2009 עלה מדד הטכנולוגיה העילית ב- 2.7% בהשוואה למדד הבסיס 2006 כלומר במבט רב שנתי הייתה תרומת קבוצת ענפי ההיי-טק חיובית.

היצואנים המשתייכים לקבוצת הטכנולוגיה המסורתית, שלהם משקל נמוך יחסית מכלל 100 היצואנים המובילים, רשמו ירידה של 16.4% בין הרבעון השלישי 2009 לעומת הרבעון השני 2009. ביצוא תחום המזון והמשקאות חלה ירידה בשיעור של 22.5% וכך גם בתחום הטכסטיל וההלבשה שסבל מירידה של כ- 3.2%.

בהשוואה למדד הבסיס עלה הייצוא בתחום הטכנולוגיה מסורתית מעורבת בכ- 23.2% ואילו המדד בתחום הטכנולוגיה המסורתית ירד בשיעור של 32.1% וממשיך בכך את מגמת הירידה הרציפה בייצוא טכנולוגיה זו.

המדד לפי אזורי סחר

ברבעון השלישי של שנת 2009 87.1% מכלל ייצוא 100 היצואנים המובילים יועד לשלשה גושי הסחר: אירופה, צפון אמריקה ואסיה. מסתמנת עליה ביחס לרמת היצוא של הרבעון המקביל בשנת 2008 (84.1%) וביחס לרבעון הקודם (81.4%).

בהמשך לכך עולה כי ברבעון השלישי של שנת 2009 הייצוא לצפון אמריקה הינו הגדול ביותר מבין שלושת הגושים ומהווה כ- 52.8% יותר מאשר לאירופה אשר

היווה כ- 31.3%. הייצוא למדינות אסיה מהווה כ- 15.9%. הירידה ביצוא לאירופה ברבעון זה ביחס לרבעון קודם עמדה על כ- 7.1% בממוצע לעומת עליה בייצוא לצפון אמריקה של כ- 13.8% ולאסיה בשיעור של כ- 17.9%.

בהסתכלות רבעונית ניכרת ירידה קלה (7.1%) בייצוא לאירופה, מדד 94.8 ברבעון השלישי 2009 (לעומת מדד 102.1 ברבעון השני 2009) כאשר הייצוא לצפון אמריקה עלה בכ- 13.8% למדד 182.9 ואילו הייצוא

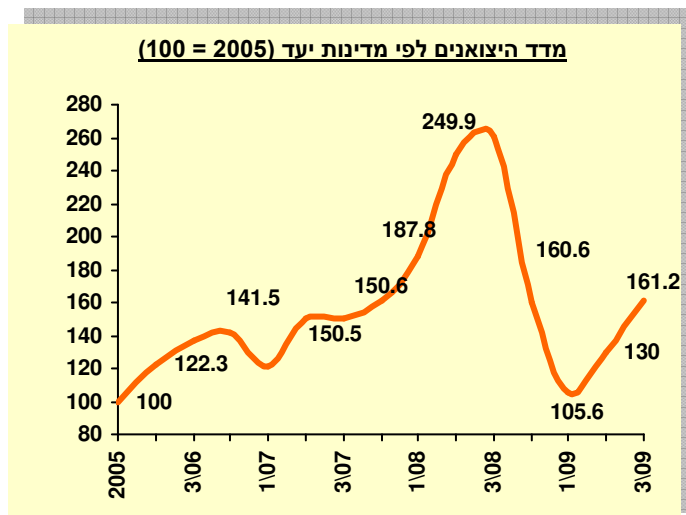
לאסיה עלה כאמור ב- 17.9% . ברבעון השלישי השנה המדד לאסיה עמד על 110.4 לעומת 93.5 ברבעון השני של 2009 .

הירידה ביצוא לאירופה ברבעון השלישי 2009 חלה בכל קבוצות הטכנולוגיה. בקבוצות הטכנולוגיה העילית מעורבת ירד הייצוא בכ-8.6% . בטכנולוגיה העילית ירידה של כ-2.6%. בטכנולוגיה המסורתית מעורבת חלה ירידה של 6.8% ובטכנולוגיה המסורתית ירידה של כ-20% .

הייצוא לצפון אמריקה (ארה"ב, קנדה ומקסיקו) עלה ברבעון השלישי של 2009 בכ- 13.8% בהשוואה לרבעון השני של 2009, זאת לאחר עליה של כ- 21.9% ברבעון השני 2009 ביחס לרבעון הראשון של השנה. ברבעון זה נרשמו לצפון אמריקה עליות ביצוא כל סוגי הטכנולוגיה למעט קבוצת הטכנולוגיה העילית מעורבת . עיקר העלייה נרשמה בתחום מוצרי הטכנולוגיה העילית והסתכמה בכ-18.8%, בתחום מוצרי הטכנולוגיה המסורתית מעורבת בכ -0.2% ובתחום מוצרי הטכנולוגיה המסורתית בכ- 2.4% . כאמור בתחום מוצרי הטכנולוגיה העילית מעורבת חלה ירידה כ- 17.2% .

באשר ליצוא לאסיה: חלה עליה ביצוא מוצרים לגוש זה בתחומי הטכנולוגיה העילית והמסורתית מעורבת ואילו בתחומי הטכנולוגיה העילית מעורבת והמסורתית חלה ירידה. בסך הכל עלה היצוא הכולל לגוש סחר זה בכ- 17.9% .

המדד לפי מדינות יעד

משרד התמ"ס הגדיר שבע מדינות יעד לקידום הייצוא: ברזיל, הודו, וייטנאם, מקסיקו, סין, קוריאה ורוסיה. 100 היצואנים המובילים ייצאו למדינות הללו ברבעון השלישי של 2009 ב- 750 מיליון דולר סכום המהווה כ- 13.6% מכלל הייצוא של 100 היצואנים המובילים. ברבעון זה גדל היצוא לברזיל, הודו, סין וקוריאה ביחס לרבעון הקודם בניגוד לייצוא לוייטנאם, מכסיקו ורוסיה שירד .

ברבעון השלישי של שנת 2009 עמד המדד של היצוא למדינות היעד על 161.2, עליה של כ-25% לעומת הרבעון הקודם.

בתום הרבעון השלישי 2009 ממשיכה הודו להוביל במקום הראשון מבחינת נפח היצוא לארצות היעד בדומה למה שהיה ברבעון השני 2009 .

המדד לפי אדף החברה האנח' מספר המוצקים

בחינת הייצוא לפי גודל המפעל (הנמדד על פי מספר מועסקים), מאפשרת ללמוד על השונות בהתנהגות החברות הגדולות לעומת המעסיקות הקטנות.

המפעלים הגדולים המעסיקים מעל ל- 1000 עובדים ייצאו בסכום כולל של כ- 3.13 מיליארד דולר ברבעון

השלישי 2009 והיוו 56.7% מכלל ייצוא של

מאה היצואנים המובילים. מפעלים

המעסיקים בין 500 ל- 1000 עובדים ייצאו

בסכום של 1.18 מיליארד דולר (21.3%)

ואילו המפעלים הקטנים יותר המעסיקים

עד 500 עובדים ייצאו בסכום כולל של 1.21

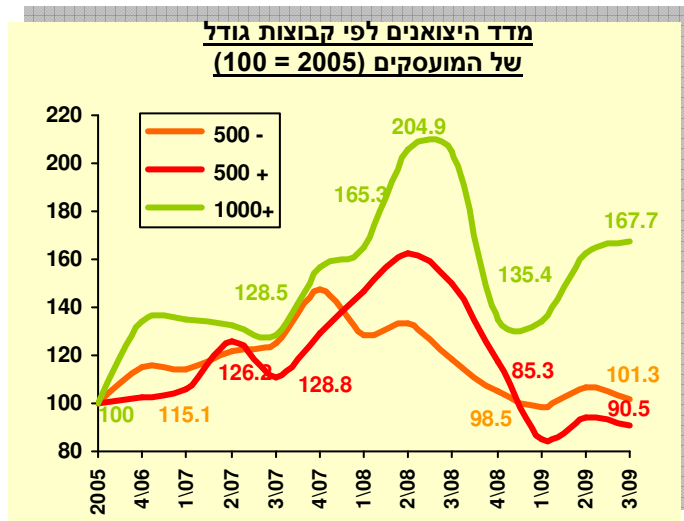
מיליארד דולר (21.8%).

בהשוואת הרבעון השלישי של שנת 2009

לרבעון הקודם ניכרת ירידה, כ-4.8%,

ביצואם של המעסיקים הקטנים (עד 500

מועסקים) וירידה של כ-3.5% אצל

המעסיקים הבינוניים (501 עד 1000 מועסקים). יצואם של המעסיקים הגדולים עלה בשיעור של כ-3.3%.

מסתבר כי נמשכת מגמת השיפור ביצואם של המעסיקים הגדולים אשר ברבעון הקודם הצליחו לבלום

כמעט לחלוטין את הירידה החדה ביצוא שספגו ברבעון הרביעי של 2008 ואילו ברבעון הנוכחי המשיכו

במגמה החיובית והגדילו את היצוא בהמשך לגידול של כ-21% שנרשם בין הרבעון השני לראשון 2009.